

Helseøkonomiforvaltningen (HELFO) Hovedkontor

Postboks 2440

Deres ref.:

Saksbehandler: HERUD

Vår ref.: 10/4069

Dato: 02.07.2010

3104 TØNSBERG

Fysioterapi og alternative behandlingsformer

Helsedirektoratet ønsker i dette brevet å redegjøre nærmere for forholdet mellom refusjonsordningen for fysioterapi og alternative behandlingsformer. Bakgrunnen for dette er at tidsskriftet Fysioterapeuten har fokusert på fysioterapeuters bruk av alternative behandlingsformer og på takstbruk i denne forbindelse. Det er viktig at Helsedirektoratet og HELFO framstår samlet med hensyn til regler for refusjon i forbindelse med behandlingsformer som ikke inngår i refusjonsordningen.

Behandlingsformer som det gis stønad til

Trygdens refusjonsordning baserer seg på faglig dokumenterte behandlingsformer innen fysioterapi. Folketrygdens refusjonsordning for fysioterapi omfatter de behandlingsformene som er listet opp i forskriftens § 4. Det gjelder:

1. Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje
2. Pulsatorbehandling
3. Kortbølge/mikrobølge/laser
4. Elektroterapi
5. Ultralyd
6. Traksjonsbehandling
7. Manuell terapi
8. Psykomotorisk fysioterapi
9. Medisinske bad og pakninger
10. Aktiv oppvarming
11. Øvelsesbehandling i grupper
12. Gruppebehandling i basseng

Det er disse behandlingsformene folketrygden gir stønad til, og det er også disse behandlingsformene som definerer rammene for den fysioterapi som kommunene inngår driftsavtale med fysioterapeutene om.

Andre behandlingsformer som fysioterapeuter eventuelt tilbyr, faller utenfor folketrygdens refusjonsordning og utenfor den behandlingsevne som fysioterapeuten har inngått avtale med kommunen om.

Helsedirektoratet • «Soa_Navn»

«Sse_Navn»

«Sbr_Navn», tlf.: «Sbr_Tlf»

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Behandlingsformer som det ikke er takster for

Faget fysioterapi er i stadig utvikling og over tid er listen over behandlingsformer som omfattes av refusjonsordningen blitt utvidet med nye behandlingsformer.

Den senere tid har det vært mye fokus på bruk av nåler i fysioterapi og da særlig på triggerpunktbehandling med nåler. Sentralstyret i Norsk Fysioterapeutforbund har konkludert med at det kan benyttes nåler i fysioterapibehandling når slik behandling er basert på en fysioterapeutisk undersøkelse. De legger til grunn at nålebehandling i denne sammenheng er fysioterapi, og ikke akupunktur. Det betyr at nålebehandling kan inngå som en del av faglig forsvarlig fysioterapivirksomhet.

Per i dag omfattes nålebehandling ikke av folketrygdens refusjonsordning. I praksis betyr det at fysioterapeuter som gir triggerpunktbehandling med nåler, ikke kan kreve godtgjørelse fra HELFO for dette. Den tiden fysioterapeuten bruker til nålebehandling, kan ikke inngå i A2-takstene. Fysioterapeuten kan heller ikke kreve tilleggsbetaling av pasienten når nålebehandling gis som en integrert del av fysioterapibehandlingen som folketrygden gir stønad til.

Helsedirektoratet har informert fagmiljøene om at spørsmålet om triggerpunktbehandling med nåler kan omfattes av refusjonsordningen vil bli tatt opp i forbindelse med arbeidet med nytt takstsystem.

Alternative behandlingsformer

Alternativ behandling har til hensikt å lindre eller behandle sykdom eller skade. Men behandlingen er normalt sett ikke en del av den helsehjelp som gis av helsepersonell innenfor den ordinære offentlige eller private helsetjeneste.

Noen fysioterapeuter bruker alternativ behandling som et supplement til ordinær fysioterapi. I slike tilfeller må fysioterapeuten skille klart mellom fysioterapi og alternativ behandling. Dette skillet skal også gjøres klart for pasienten.

Helsepersonell har i henhold til helsepersonelloven plikt til å informere om behandling og kostnader, samt til ikke å påføre pasienter unødvendige utgifter, jf. helsepersonelloven §§ 10 og 6.

Fysioterapeuter skal ikke tilby alternativ behandling innenfor den tiden som de er forpliktet til å tilby fysioterapi i henhold til avtale med kommunen. Alternativ behandling skal ikke komme i stedet for dokumentert fysioterapibehandling.

Fysioterapeuter kan kreve betaling av pasienten for tilleggstenester som ikke er regulert i forskriften. Det er en forutsetning at pasienten på forhånd blir informert om pris på tjenesten og at tjenesten ikke er refusjonsberettiget, slik at pasienten kan velge ikke å motta slik tjeneste. Fysioterapeuten kan ikke kreve tilleggsbetaling for behandlingsformer som gis innenfor ordinær fysioterapibehandling som det kreves refusjon for etter andre takster.

Fysioterapeuten plikter å ha oppslag som viser prisene for de enkelte takster og eventuelt tilleggstjenester på et sted som er lett synlig for pasienten.

Særlig om akupunkturterapi

Tidsskriftet Fysioterapeuten har intervjuet en fysioterapeut som driver med akupunkturterapi. Han hevder at dette er den eneste akupunkturinspirerte behandlingsformen som er godkjent av Helsedirektoratet og Rikstrygdeverket. Han viser til korrespondanse fra 1991-92 og til brev han har sendt til HELFO om sin praksis, som han ikke har fått reaksjon på. Han benytter takst A2b i forbindelse med akupunkturterapi og har aldri fått reaksjoner på dette fra HELFO.

Ifølge fysioterapeuten som er intervjuet, bygger akupunkturterapi på de samme prinsippene som akupunktur, som handler om å omfordele energien i kroppen. I stedet for nåler brukes en metallstav. Denne dras langs meridianer på kroppen og benyttes til lett trykk på visse akupunkturpunkter. Akupunkt delen suppleres med en del der ryggen og eventuelt ledd i armer og ben behandles.

I 1991-92 la Helsedirektoratet og Rikstrygdeverket til grunn at enkelte elementer innen systemet akupunkturterapi kunne falle inn under daværende takster. Brevene var ikke ment som godkjenning av akupunkturterapi som behandlingsform innen fysioterapi. Brevene er imidlertid formulert slik at de kan leses som at de åpner for at akupunkturterapi gir rett til å utløse takst A2b. Helsedirektoratet har derfor forståelse for at brevene kan ha blitt oppfattet som en godkjenning av behandlingsformen både av fysioterapeuter og av HELFO.

Helsedirektoratets vurdering er at akupunkturterapi ikke er fysioterapi. Behandlingsmetoden faller inn under samlebetegnelsen alternativ behandling og er ikke refusjonsberettiget i medhold av folketrykkløven § 5-8 selv om elementer fra akupunkturterapi inngår i tradisjonell fysioterapi. Takst A2 kan utløses ved Øvelsesbehandling, bløtvevsbehandling og massasje. Takst A2b kan ikke utløses for behandling som er akupunkturterapi med bruk av metallstav langs såkalte meridianer/energibaner i kroppen og i akupunkturpunkter.

Hva skjer framover?

Helse- og omsorgsdepartementet har nedsatt ei partssammensatt arbeidsgruppe som skal foreta en gjennomgang av dagens takstsystem og komme med forslag til endringer. Arbeidsgruppen skal levere rapport innen utgangen av 2010. Helsedirektoratet er i denne sammenheng opptatt av at refusjonsordningen også i framtida må ha klare rammer som sikrer at takstsystemet honorerer dokumentert og faglig forsvarlig fysioterapivirksomhet.

Vennlig hilsen

Steinar Mathisen e.f.
avdelingsdirektør

Helga Rudjord
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

